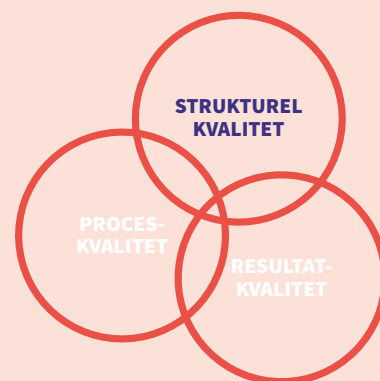

Normering og gruppestørrelse og -organisering

Normering og gruppestørrelse behandles ofte sammen i forskningen i dagtilbud på området, men der bruges ikke en ensartet måde at udregne normering på. Med normering menes her forholdet mellem antal voksne og antal børn. Når vi taler om høj normering, mener vi høj personaletæthed – dvs. få børn pr. voksen. Gruppestørrelse er organiseringen af børnene inden for en given normering og kan både omhandle fx antal børn på en stue, antal børn i en specifik aldersgruppe eller gruppesammensætningen i forbindelse med særlige aktiviteter.

Hovedpointer

Normering og gruppestørrelse kan have væsentlig betydning for barn-voksen-interaktion.

Normering i dagtilbud kan have betydning for børnenes sociale og kognitive kompetencer.

Gruppestørrelsen har betydning for interaktioner og læring.

Gruppeorganiseringen har betydning for børns leg og læringspotentiale.

Normering og gruppestørrelse kan have væsentlig betydning for barn-voksen-interaktion

En dansk forskningskortlægning viser, at høj normering, dvs. antal voksne pr. barn, og mindre gruppestørrelser, dvs. antal børn pr. voksen, giver bedre proceskvalitet i form af fx bedre voksen-barn-kontakt og mere sensitive og opmærksomme voksne, der tilbyder flere udviklingsrelevante aktiviteter (Christoffersen et al. 2014). Derudover henvises der til, at en høj normering og mindre gruppestørrelser bevirker, at børnene udviser bedre sociale interaktioner med hinanden, driller mindre og viser færre tegn på stress. Forskningskortlægningen beskriver også studier, som påviser, at normeringen har betydning for pædagogernes oplevelse af deres arbejde. Pædagogerne oplever lavere normeringer som mere udmattende og mindre tilfredsstillende.

En forskningskortlægning fra New Zealand peger på, at normering er en af de vigtigste faktorer for kvalitet (Dalli et al. 2011). På baggrund af kortlægningen anbefales en normering for de 0-2-årige på tre børn pr. voksen. Dertil anbefaler Dalli et al. (2011) entydigt, at 0-2-årige børn organiseres i mindre grupper, da det observeres, at de voksne er varmere og mere støttende og stimulerende i samværet med børnene. Kortlægningen viser også, at de voksne deltager i flere børneinitierede aktiviteter, når børnene er organiseret i mindre grupper.

De Schipper et al. (2006) finder lignende positive effekter af høj normering. I deres studie undersøger de, hvordan normeringen under voksenstyrede aktiviteter påvirker proceskvaliteten. Studiet viser, at proceskvaliteten er bedre ved en normering på tre børn pr. voksen end ved fem børn pr. voksen. Særligt er de voksne ved den høje normering bedre til at give positiv støtte til børnene og respektere deres selvstændighed, ligesom det ses, at børnene samarbejder bedre. Et vigtigt aspekt ved studiet er, at effekterne er størst for de mindste børn og aftager, i takt med at børnene bliver ældre.

Der er dog også studier, der ikke finder en klar sammenhæng mellem normering og proceskvalitet i deres undersøgelser af kvalitet i dagtilbud. I Slot et al.s (2015) studie er kvaliteten af normering og gruppestørrelser opgjort i 162 dagtilbud, men ingen af disse faktorer kan forklare de forskelle, som er i den observerede proceskvalitet. En grund kan være, at variationen i normeringen ikke er særligt stor, men det er også plausibelt, at resultaterne skyldes, at andre faktorer har større betydning for kvaliteten end normeringen i sig selv.

I deres forskningskortlægning fra 2016 peger Lekhal et al. (2016) på, at selvom høj normering kan have positiv betydning for proceskvaliteten, herunder lydhør og indfølelse barn-voksen-interaktion, så er dette ikke altid tilfældet, idet nogle studier viser ingen betydning af normering. Samtidig peger kortlægningen på, at høj normering har størst positiv effekt på proceskvaliteten for de mindre børn.

Normering i dagtilbud kan have betydning for børns sociale og kognitive kompetencer

I tråd med ovenstående studier undersøger en række studier, om normering har betydning for børnenes sociale og kognitive udvikling. Et amerikansk studie viser, at høj normering har en positiv betydning for små børns senere udvikling (NICHD 2006). Studiet konkluderer, at en høj normering i samspil med andre strukturelle faktorer fremmer dagtilbuddets pædagogiske kvalitet, hvilket har en positiv betydning for børnenes kognitive funktion og sprogudvikling efter de første tre år af deres liv. Dertil forudser studiet, med udgangspunkt i tests af 4½-årige børns læse- og talfærdigheder, at en høj normering i samspil med de andre strukturelle faktorer fremmer børnenes skoleparathed. Bauchmüller et al. (2011) finder tilsvarende positive effekter af høj normering i deres danske studie, som med afsæt i registerdata undersøger normering i dagtilbuddets betydning for børnenes afgangresultater i 9. klasse.

Pædagogisk perspektiv

En stigning i normeringen på én (et barn pr. ansat) for en gennemsnitlig børnehave er ensbetydende med, at risikoen for at blive langtidssygemeldt (over 14 dage) stiger med fire procentpoint (hvilket skal ses i forhold til en gennemsnitlig risiko for langtids-sygemelding på 10 %) (Andersson & Gørtz 2010).

Omvendt er der også studier, som ingen effekt finder. I det engelske EPPSE-studie (tidligere EPPE) følger Sylva et al. (2010) børn fra dagtilbudsalderen og helt op til 16-årsalderen via tests af kognitive og sociale kompetencer. Studiet finder ingen sammenhæng mellem normering og børnenes kognitive eller sociale/adfærdsmæssige udvikling. En forklaring på dette kan dog ifølge studiet være, at normeringen i de udvalgte dagtilbud varierede afhængigt af deres forskellige dagtilbudstakster, at normeringen varierede dag for dag i forskellige dagtilbud i forhold til antallet af børn, og at forældre var til stede i nogle dagtilbud, hvilket påvirkede den pædagogiske praksis. Det fremgår af Lekhal et al.s (2016) kortlægning, at flere studier bakker op om Sylva et al.s (2010) konklusioner. Kortlægningen indeholder flere studier, som ligeledes undersøger normerings betydning for børns udvikling og tilsvarende finder, at normering ingen betydning har. Andre studier i kortlægningen finder, at normering har indflydelse på børnenes kognitive og sociale evner, men at denne effekt svinder med tiden. Disse studier konkluderer, at normering kan have positive her-og-nu-effekter på børnenes udvikling, men at effekterne ikke er stabile på længere sigt.

Dertil fremgår det af Lekhal et al.s (2016) kortlægning, at normering sjældent i sig selv medfører positive effekter på børnenes sociale eller kognitive kompetencer, men at disse effekter i stedet primært er et udtryk for ændringer i proceskvaliteten. Deres kortlægning indikerer således, at normering kan have positiv effekt på børns udvikling, men at dette kun sker, når højere normering også medfører bedre proceskvalitet i dagtilbuddet.

Gruppestørrelsen har betydning for interaktioner og læring

I deres tidligere nævnte forskningskortlægning fra 2014 beskriver Christoffersen et al. (2014), hvordan gruppestørrelse også er en vigtig parameter for kvalitet i dagtilbud. Gruppedynamikkerne blandt børnene ændrer sig sammen med størrelsen på gruppen, og en gruppe på 5 børn og 1 voksen vil fungere anderledes end en gruppe på 25 børn og 5 voksne, selvom normeringen i de to grupper er den samme. Kortlægningen fremhæver, at gruppestørrelsen kan være lige så vigtig for 3-5-årige børnehavebørn som normeringen, og at små grupper skaber de bedste rammer for interaktioner og læring.

Denne konklusion understøttes af et svensk studie blandt dagtilbud med store børnegrupper på 30-45 børn (Sheridan et al. 2014). Studiet viser, at under sådanne forhold kommer de voksne til at fokusere på praktiske udfordringer og have mere fokus på sikkerhed og pasning end på udvikling. Pædagogerne finder det svært at have tid til at engagere sig i alle børns interesser og læring, hvorfor flere børn nemt bliver overset.

Gruppeorganiseringen har betydning for børns leg og læringspotentialer

Ligesom gruppestørrelse spiller måden, gruppen organiseres på, også en væsentlig rolle for børnenes udbytte af en gruppeaktivitet. Det tidligere nævnte studie af Sheridan et al. (2014) undersøger de organisatoriske betingelser for børns læring i dagtilbud i relation til gruppestørrelse.

Studiet viser, at børnene typisk opdeles i halvanden-to timer om formiddagen med henblik på at udnytte faciliteter bedre. Opdelingen af børn finder oftest sted, når aktiviteterne er voksenstyrede, hvorimod børnene er samlet i hele grupper under frie aktiviteter, hvor børnene skaber deres egne grupperinger. Studiet skelner mellem tre former for organisering af børnegrupper, som afhænger af pædagogernes tilgange, der enten hviler på intenderede eller ikkeintenderede læringsprincipper:

- 1 Den frie leg finder ofte sted i store grupper, hvor pædagogerne er optaget af pasning af børnene i nuet.
- 2 I et aktivitetsorganiseret miljø planlægger pædagogerne, hvilke aktiviteter som foregår hvor og hvornår. Et sådant miljø er kendetegnet ved, at børnene cirkulerer mellem forskellige rum, hvori der foregår bestemte strukturerede aktiviteter. Omvendt bliver pædagogerne ofte i samme rum, idet de er ansvarlige for at styre en bestemt aktivitet. Her kan der optræde både børne inddragelse og gode læringsbetingelser, men det kan også være kontrollerende og indskrænkende for børnenes udfoldelser og vanskeliggøre pædagogernes muligheder for at følge børnenes læreprocesser.
- 3 I den læringsorienterede organisering dannes aktiviteter og grupper ud fra børnenes interesser, og læringens indhold skabes som følge af en kommunikativ forhandling mellem børn og voksne.

Studiet argumenterer for, at pædagogernes kompetencer til at skabe grupper med afsæt i den læringsorienterede organisering er afgørende for at fremme kvaliteten af dagtilbud og børnenes læringsbetingelser.

Litteratur

Andersson, E. & Gørtz, M. (2010). Work Pressure and Day-Care Teacher Turnover. København: AKF.

Bauchmüller, R. et al. (2011). Long-Run Benefits from Universal High-Quality Pre-Schooling. København: AKF, AKF Working Paper.

Christoffersen, M.N. et al. (2014). Daginstitutioners betydning for børns udvikling. En forskningsoversigt. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Dalli, C. et al. (2011). Quality early childhood education for under-two-year-olds: What should it look like? A literature review. Ministry of Education, New Zealand.

De Schipper, E.J. et al. (2006). “Effects of Child-Caregiver Ratio on the Interactions Between Caregivers and Children in Child-Care Centers: An Experimental Study”. *Child Development*, 77 (4), 861-874.

Lekhal, R. et. al. (2016). Det ved vi om – betydningen af kvalitet i dagtilbud. Dafolo.

National Institute of Child Health and Human Development (NICHD) (2006). The NICHD Study of Early Child Care and Youth Development – Findings for Children up to Age 4 1/2 Years. U.S. Department of Health and Human Services, National Institutes of Health.

Sheridan, S. et al. (2014). “Group size and organizational conditions for children’s learning in preschool: a teacher perspective”. *Educational Research*, 56 (4), 379-397.

Slot, P.L. et al. (2015). “Associations between structural quality aspects and process quality in Dutch early childhood education and care settings”. *Early Childhood Research Quarterly*, 33, 64-76

Sylva, K. et al. (2010). Early Childhood Matters. Evidence from the Effective Pre-school and Primary Education Project. Routledge Taylor & Francis Group.